

1. ΚΕΙΜΕΝΟ:

Τέλλου Άγρα: «**Αμάξι στη βροχή**»
(Κ.Ν.Α. Β΄ Λυκείου, σ. 270)

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

2.1. Στοιχεία που αφορούν στο συγγραφέα, λογοτεχνικό περιβάλλον και λοιπά γραμματολογικά στοιχεία:

1. Η αναπόληση του παρελθόντος, η μοναχικότητα, ο χαμηλόφωνος τόνος, η μελαγχολία, η τάση φυγής θεωρούνται μερικά από τα χαρακτηριστικά της ποίησης των πρώτων δεκαετιών του μεσοπολέμου. Αναγνωρίζετε κάποια από τα παραπάνω στοιχεία στο ποίημα αυτό; Αναφερθείτε σε συγκεκριμένους στίχους.
2. Το ποίημα αυτό θεωρείται τυπικό συμβολιστικό ποίημα. Μπορείτε να συγκεντρώσετε τα γνωρίσματα του συμβολισμού με βάση το ποίημα αυτό;
3. Ο ποιητής που κινείται στο κλίμα του συμβολισμού «ενδιαφέρεται να υποβάλει με τη μουσικότητα του στίχου τις ψυχικές του καταστάσεις, που τις συσχετίζει με το φθαρτό κόσμο των πραγμάτων»¹. Κινείται, κατά τη γνώμη σας, ο Άγρας μέσα σ' αυτό το κλίμα με βάση το συγκεκριμένο ποίημα; Να εξηγήσετε την άποψή σας.
4. Σε ποια εποχή αναφέρεται, κατά τη γνώμη σας, το ποίημα; (Η απάντησή σας να βασιστεί σε στοιχεία του κειμένου)

2.2. Δομή του κειμένου, επαλήθευση ή διάψευση μιας κρίσης με βάση το κείμενο, εκφραστικά μέσα και τρόποι του κειμένου (υφολογική διερεύνηση, αφηγηματικές λειτουργίες, επιλογές του δημιουργού σε διάφορα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης):

1. Ποιο είναι το θέμα του ποιήματος και με ποιες εικόνες αισθητοποιείται;
2. α) Τι μπορεί να συμβολίζει στο ποίημα η άμαξα που περιμένει ώρα κάτω απ' τη βροχή;
β) Ποια άλλα «μικρά, φθαρτά πράγματα της καθημερινής ζωής»² παίρνουν στο ποίημα συμβολική διάσταση;
3. α) Ποιο είναι το μέτρο του ποιήματος και ποια η ομοιοκαταληξία;

¹ Βλ. Καρβέλη Τ., *Η νεότερη ποίηση, Θεωρία και πράξη*, εκδ. Κώδικας 1983, σ.25.

- β) Ποιο τόνο προσδίδουν τα στοιχεία αυτά στο ποίημα;
4. Τι δείχνει η επανάληψη του ρήματος «*πάρε με*» στη στροφή 5;
 5. Το ποίημα διακρίνεται από κάποια στατικότητα (απουσία κίνησης): ποι οι στίχοι ή λέξεις δημιουργούν αυτή την εντύπωση;
 6. Το ποίημα θεωρείται ότι έχει καλοδουλεμένο, προσεκτικά επιλεγμένο λεξιλόγιο. Συμφωνείτε; Αιτιολογήστε την άποψή σας με αναφορές σε στίχους.
 7. Ποιες έννοιες ή πράγματα προσωποποιούνται στο ποίημα;
 8. Ο Τέλλος Άγρας θεωρείται ότι ξεχωρίζει από τους ποιητές της «σχολής» του, εξαιτίας «*της τεχνικής επεξεργασίας*» των ποιημάτων του³. Συμφωνείτε; Να στηρίξετε την άποψή σας στο συγκεκριμένο ποίημα.

2.3 Σχολιασμός ή σύντομη ανάπτυξη χωρίων του κειμένου:

1. Γιατί ο ποιητής χαρακτηρίζει τον τόπο «*θλιβερό*»;
2. Ποια συναισθήματα σας υποβάλλει η πρώτη στροφή;
3. Πώς επιδρά στην ψυχική διάθεση του ποιητή ο γύρω χώρος;
4. α) Πώς χαρακτηρίζεται στο ποίημα η γειτονιά; Τι άλλαξε σ' αυτήν;
β) Τι φαίνεται να νοσταλγεί περισσότερο από το παρελθόν ο ποιητής;
5. Ποιες ψυχικές καταστάσεις εκφράζονται στο ποίημα;
6. Τι νομίζετε ότι εννοεί ο ποιητής με τους στίχους «*κι έφυγαν έντρομες, πολλές, κι οι θύμησες, σαν τις καλές, σεμνές κυρίες*» (στροφή 4);
7. Να σχολιάσετε τους στίχους «*πράμα δε μένει από καιρό, / να το 'χουν ταίρι*» (στροφή 2), σε συσχετισμό με τη βασική ιδέα του ποιήματος.
8. Ο ποιητής νιώθει «*ξένος*». Σε τι νομίζετε ότι οφείλεται το αίσθημα αυτό;
9. Ως προς τι διαφέρει η τελευταία στροφή από τις προηγούμενες; Πώς θα την ερμηνεύατε;
10. Ποιο είναι το περιεχόμενο της επίκλησης του ποιητή (στροφή 5); Πώς το κρίνετε;

² Βλ. εισαγωγικό σημείωμα, Κ.Ν.Λ. Β' Λυκείου, σ. 270.

³ ό.π., σ. 28.

11. Να σχολιάσετε το νόημα που πιστεύετε ότι έχει η στροφή του ποιητή προς το παρελθόν ως α) άρνηση του παρόντος και β) τάση φυγής από την πραγματικότητα.
12. Το ποίημα αυτό θα μπορούσε να έχει κάποια απήχηση στην εποχή μας; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

2.4. Σχολιασμός αδιδακτου λογοτεχνικού κειμένου:

Μανόλη Αναγνωστάκη, «Θεσσαλονίκη, μέρες του 1969 μ.Χ.»

*Στην οδό Αιγύπτου - πρώτη πάροδος δεξιά -
Τώρα υψώνεται το μέγαρο της Τράπεζας Συναλλαγών
Τουριστικά γραφεία και πρακτορεία μεταναστεύσεως
Και τα παιδάκια δε μπορούνε πια να παίζουνε από
τα τόσα τροχοφόρα που περνούνε
Άλλωστε τα παιδιά μεγάλωσαν, ο καιρός εκείνος
πέρασε που ξέρατε
Τώρα πια δε γελούν, δεν ψιθυρίζουν μυστικά, δεν
εμπιστεύονται,
Όσοι επιζήσαν, εννοείται, γιατί ήρθανε βαριές αρρώστιες από τότε
Πλημμύρες, καταποντισμοί, σεισμοί, θωρακισμένοι στρατιώτες
Θυμούνται τα λόγια του πατέρα: εσύ θα γνωρίσεις
καλύτερες μέρες
Δεν έχει σημασία τελικά αν δεν τις γνώρισαν....*

(απόσπασμα)

Τι άλλαξε και γιατί στη γειτονιά στην οποία αναφέρεται το ποίημα του Αναγνωστάκη;

Κ. Καρυωτάκη, «Τελευταίο ταξίδι»

*Καλό ταξίδι, αλαργινό καράβι μου, στον απείρου
και της νυχτός την αγκαλιά, με τα χρυσά σου φώτα
Να 'μουν στην πλώρη σου ήθελα, για να κοιτάζω γύρου
σε λιτανεία να περνούν τα ονείρατα τα πρώτα.*

*Η τρικυμία στο πέλαγος και στη ζωή να παύει,
μακριά μαζί σου φεύγοντας πέτρα να ρίχνω πίσω,
να μου λικνίζεις την αιώνια θλίψη μου, καράβι,
δίχως να ξέρω πού με πας και δίχως να γυρίσω!*

Να συγκρίνετε το ποίημα του Τέλλου Άγρα «Αμάξι στη βροχή» με το ποίημα του Κ. Καρυωτάκη ως προς το περιεχόμενο και την τεχνοτροπία.

3. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΗΤΙ

1. Με αφορμή το ποίημα αυτό του Άγρα να γράψετε ένα κείμενο έκτασης περίπου 100 λέξεων με θέμα: «Είναι, κατά τη γνώμη σας, δείγμα προόδου η κατεδάφιση των παλιών αθηναϊκών κτιρίων και η αντικατάστασή τους με πολυκατοικίες»;
2. Ποιες λέξεις προσδίδουν μουσικότητα στο ποίημα;
3. Εκτός από την άμαξα με τα άλογα, γνωρίζετε άλλα απομεινάρια του παρελθόντος στην εποχή μας;

4. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΥΝΘΕΤΙΚΩΝ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

1. Μία ομάδα μαθητών θα μπορούσε να επισκεφθεί το πολιτιστικό κέντρο «Μελίνα Μερκούρη» και να φωτογραφίσει μια παραδοσιακή γειτονιά της παλιάς Αθήνας ή να συμβουλευτεί βιβλία με νεοκλασικά αθηναϊκά σπίτια⁴. Στη συνέχεια να δημιουργήσει μια έκθεση φωτογραφίας με θέμα την αντιπαραβολή παλιάς και νέας αρχιτεκτονικής και να παρουσιάσει τις απόψεις της στους συμμαθητές.

5. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Κριτήριο για ολιγόλεπτη γραπτή δοκιμασία
(15 λεπτά περίπου)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ:

ΤΑΞΗ: ΤΜΗΜΑ:

ΜΑΘΗΜΑ: Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Τέλλος Άγρας, «Αμάξι στη βροχή»

ΗΜΕΡ/ΝΙΑ:

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. α) Ποιες λέξεις έχουν συμβολικό περιεχόμενο στο ποίημα;
β) Μπορείτε να τις ερμηνεύσετε;

.....
.....
.....

Μονάδες 8

2. Ποιο είναι το νόημα της τελευταίας στροφής του ποιήματος;

.....
.....
.....

Μονάδες 6

3. Ποια είναι η τεχνοτροπία του ποιήματος; Να αιτιολογήσετε τη γνώμη σας με αναφορές σε συγκεκριμένους στίχους.

.....
.....
.....

Μονάδες 6

⁴ π.χ. *Μνήμες από την Αθήνα του χθες*, έκδοση Δήμου Αθηναίων ή Σ.Β. Σκοπελίτη, *Νεοκλασικά σπίτια της Αθήνας και του Πειραιά*, εκδ. Γνώση 1987¹.